

ನೇಸರು

ತಿಂಗಳೋಲೆ
ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಮುಂಬೈ

NESARU TINGALOLE

Vol XXII - 5

ಮೇ 2004

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ

ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ :

ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯದಂದು ಪೂಜಾ ಸಮಾರಂಭ

● ರಮಾ ವಸಂತ 2

Forthcoming Programmes

3

ಮತ್ತೂರು ಜೀವನ ಗಾಥೆಯ ನೆನಪು (ಭಾಗ - 5)

● ಡಾ. ಜಿ.ಎನ್. ಉಪಾಧ್ಯ 3

Aneka, a Bangalore-based troupe staged Kalidasa's
Meghadootha

● Sneha Nanigopal 4

ರಸ್ತೆಯೇ ಎದ್ದು ಸಾಕ್ಷ್ಯ ನುಡಿಯಿತು

● ಕಂಭಂ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ 7

ಭಾರತೀಯ ಕಲೆ ಭಾಗ - 23

ಕೃಪೆ : ಎನ್. ಮರಿತಾಮಾಚಾರ್‌ರವರ ಭಾರತೀಯ ಕಲೆ

9

ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತ

11

Book Review : "Swaramurthy"

● M.A.N. Prasad 12

Rs. 5/-

The Mysore Association, Mumbai

393, Bhaudaji Road, Matunga, Mumbai-400 019.

Tel.: 402 46 47 • Grams: "KARUNADU"

ಅಕ್ಕಯ ತದಿಗೆ ಅಥವಾ ಅಕ್ಕ ತೃತೀಯಾ ಹಿಂದೂ ಪಂಚಾಂಗದಲ್ಲಿ ಆ ಅಕ್ಕ ತದಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ದಿನ, 'ಅಕ್ಕಯ' ಅಂದರೆ ಕ್ಷಯ ಎಲ್ಲದ್ದು, ವೃದ್ಧಿಸುವುದು ಎಂದು. ಇದು ಈ ದಿನದ ವಿಶೇಷ. ಇಂದು ಪೂಜಾಕ್ಷೇತ್ರ, ಬದರಿಸಿಯಲ್ಲಿ

ಅಕ್ಕಯ ತೃತೀಯದಂದು ಪೂಜಾ ಸಮಾರಂಭ

ಅಕ್ಕಯ ತದಿಗೆ ಅಥವಾ ಅಕ್ಕ ತೃತೀಯಾ ಹಿಂದೂ ಪಂಚಾಂಗದಲ್ಲಿ ಆ ಅಕ್ಕ ತದಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ದಿನ, 'ಅಕ್ಕಯ' ಅಂದರೆ ಕ್ಷಯ ಎಲ್ಲದ್ದು, ವೃದ್ಧಿಸುವುದು ಎಂದು. ಇದು ಈ ದಿನದ ವಿಶೇಷ. ಇಂದು ಪೂಜಾಕ್ಷೇತ್ರ, ಬದರಿಸಿಯಲ್ಲಿ

ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ದಿನ, ಈ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ತದಿಗೆಯು ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಶೇಷ ಶುಭ ಫಲ ಹಾಗೂ ಗುಣಗಳಿಂದ ಸಂದೇಶಿತಗೊಂಡಿದೆ.

ಈಗ್ಗೆ 6 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಈ ಶುಭದಿನದಂದು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮುದ್ದು ಗಣಪನ

6 ತಿಂಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ದೇವಾಲಯದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬದರಿ ನಾರಾಯಣನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಜನ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ನೆರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾವೀರ

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಆಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಅಕ್ಕ ತೃತೀಯದ ದಿನ ಗಣಪತಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ, ಗಣಪತಿ ಹೋಮ, ಅಭಿಷೇಕ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ

ಪಂಥದವರು. ತಮ್ಮ ಒಂದು ವರುಷದ 'ಧಾರಣ - ಪಾರಣ' ವ್ರತವನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಂಚೆವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದರ ಅರಿವಿದೆ, ದಾಸರು ಹೇಳಿದಂತೆ "ಇಂದಿನ ದಿನವೇ ಸುಭ ದಿನವು" ಇಂದಿನ ಯೋಗ ಶುಭ... ಯೋಗ.

"ಇಂದಿನ ಕರಣ ಶುಭಕರಣ"....

ಎನ್ನುವಂತೆ ಅಕ್ಕ ತದಿಗೆಯಂದು ಯೋಗ, ಕರಣ, ವಾರ,... ಎಲ್ಲವೂ ಶುಭವೇ, ಯಾವುದೇ ಶುಭ ಕೆಲಸ

ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವರ್ಷವೂ ಎಪ್ರಿಲ್ 22ರಂದು ನಡೆಸಲಾಯಿತು, ಶ್ರೀಮತಿ ಭಾರತಿ ಪ್ರಸಾದ್ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಪ್ರಸಾದ್ ಅವರು ಪೂಜೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಪೂಜೆ, ಹೋಮ, ಆರತಿ ನಂತರ ಡಾ. ಹೆಚ್. ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ದಂಪತಿಗಳು ತಮ್ಮ ವಿವಾಹದ ರಜತ ಮಹೋತ್ಸವದ ಅಂಗವಾಗಿ ನಿಯೋಜಿಸಿದ ಭೋಜನ ಪ್ರಸಾದದೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಮುಗಿಯಿತು.

Play Reading - Sriranga's Daari Yaavudaiyya Vaikuntakke ?

It seems to be Sriranga times currently. After a multilingual festival on Sriranga's plays in February, we had at the play reading session in March, a discussion with the 4 Mumbai troupes, which had produced plays for the festival. It is interesting to note that some of the plays like " Sanjivini the Super Show" and ' Nee Mayeyolago Ninnolu Maayeyo ' which were produced for the festival have had a few repeat shows at Mumbai.

So, it is no surprise that at the play reading session in April, on 26th , Dr. Usha Desai read Sriranga's " Daari Yaavudaiyya Vaikuntakke " which has been translated by her into English. The reading was followed by a lively discussion on the play.

The play - true to Sriranga's style - has a Dramatist, a Drama Critic and a Spectator. It debates whether the old tradition is good or the modern progress is good. To highlight the concept it uses 4 - 5 episodes dealing with ICBMs, kings & politicians, traditional & modern women, etc. The two ends of the argument never meet, like the views of the dramatist and the critic. It ends with the spectator taking up a balanced mid path, taking an optimistic view of both.

In the discussions that followed, the points that emerged were:

- The play is very wordy and gets to be repetitive as each episode makes similar points.
- Need for editing the play and rendering it crisper.
- Need to put in visual components in to the play.
- The translation was good and smooth flowing

Though this play was written in 60's, it has been staged only once. However, the concept underlying the play is applicable even now. Dr. Usha Desai said that these were the aspects of the play that appealed to her and made her choose this play for reading.

THE MYSORE ASSOCIATION, BOMBAY FORTHCOMING PROGRAMMES

SR. NO.	DATE	PROGRAMME	TIME	VENUE	
1.	14.05.2004	Rangshibir-Workshop Presentation	11.00 a.m.	Mysore Association Auditorium	
2.	17.05.2004	Rangshibir - Children's Play	11.00 a.m.	Mysore Association Auditorium	
NATYASHALA'S "MAAZA KHAOO MALA DYA" Conceived & Directed by : Arvind Jagtap The story of street children struggling for survival. Poverty & want, and absence of proper home, drive them towards the path of crime. A school going girl helps these children get back to the main stream of life. <i>All are cordially invited</i>					
KANNADA KALA KENDRA'S DRAMA FESTIVAL Abhinaya Mantapa, Mumbai's "Suyodhana" The Fine Arts Section of Mysore Association Presents "BARI NENAPE ALLENU" Based on the Marathi play "Vaasamsi Jeernani" by Mahesh Elkunchwar Kannada Translation by Girish Karnad Directed by : Nandita Yadav KARNATAKOTSAVA A festival of Music & Dance jointly organized by: The Mysore Association, Bombay & Karnatak Sangeetha Nrithya Academy					
3.	20.05.2004	CARNATIC VOCAL CONCERT Smt. M. S. Sheela - Vocal Sri. Abur Ananthakrishna - Mridangam Bharathanatyam by Dr. Shridhar Smt. Soundarya - Nattuvangam Sri. Gurumurthy - Mridangam	7.30 p.m.	Mysore Association Auditorium	
4.	21.05.2004		7.30 p.m.	Mysore Association Auditorium	
5.	29.05.2004	SUGAM SANGEET Kum. M.D. Pallavi - Vocal Sri. Jeevan - Keyboard Hindustani Flute Recital Sri. Praveen Ghodkhindi - Flute	Smt. Nalina Mohan - Violin	6.45 p.m.	Mysore Association Auditorium
6.	30.05.2004		Sri. Srivatsa - Vocal Sri. Mahesh - Flute	8.00 p.m.	Mysore Association Auditorium
7.	31.05.2004	Hindustani Vocal Concert : Sri. Madhav Gudi - Vocal Kathak Dance by Mysore Sri. Nagaraj & Smt. Charumathi	Sri. Arun Kumar - Rhythm Pads	6.30 p.m.	Mysore Association Auditorium
			Sri. Uday Rajkumar - Tabla	8.00 p.m.	Mysore Association Auditorium

All are cordially invited

ಮತ್ತೂರು ಜೀವನ ವೃತ್ತಾಂತ

ಭಾಗ - 4

ಉರಿ ಬರಲಿ ಸಿರಿ ಬರಲಿ

- ಡಾ. ಜಿ. ಎನ್. ಉಷಾಧ್ಯ

ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಅವರದು ಧೀಮಂತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ. ಅವರೊಬ್ಬ ಅಸಾಧಾರಣ ವಾಗ್ಮಿ. ಅವರದು ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆ. ಇಷ್ಟತ್ತು ಮೂರು ವರ್ಷ ಲಂಡನ್‌ನಲ್ಲಿಯೂ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಯಭಾರಿ ಅವರು ಮತ್ತೂರು ಅವರ ಜೀವನ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಐದಾರು ಕಂತುಗಳಲ್ಲಿ 'ನೇಸರು' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುವುದು. ಡಾ. ಜಿ.ಎನ್. ಉಷಾಧ್ಯ ಅವರು ಈ ಲೇಖನ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರ : ನಿಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯದ ದಿನಗಳು ಹೇಗಿದ್ದವು?
ಮನೆಯ ವಾತಾವರಣ ಹೇಗಿತ್ತು?

ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ನೆನಪು ಕಟುಮಧುರ ಎಂದೆಂದೆ ತಪ್ಪಾಗದು. ನಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಊರು ಮತ್ತೂರು ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಕೌಟುಂಬಿಕ ವಿರಸದಿಂದ ತಮ್ಮ ಊರಾದ ಮುದಲಾಪುರವನ್ನು ತೊರೆದು ಮತ್ತೂರಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆ ನಿಂತರಂತೆ. ನಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಊರಿಗೂ ಒಂದು ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಮತ್ತೂರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಾಮವೆಂದೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಜನರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ಹೊಂದಿದವರು. ಮನೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿತ್ತು. ತಾಯಿಗೆ ಮನೆ ನಡೆಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ ಎಂಬಂಥ ಸ್ಥಿತಿ. ಊರಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯೇ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ಯೋಗ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಡಿಕೆ ತೋಟವಿತ್ತು. ನಾವು ವಲಸೆ ಬಂದವರು. ನಮಗಿಲ್ಲಿಯ

ಆಸ್ತಿವಾಸ್ತಿ ! ಊರಿನ ಜನ ಶ್ರೀಮಂತರಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಒಂದು ಹೊತ್ತು ಊಟಕ್ಕೆ ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದವರು. ನಮ್ಮ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದ ಹೊಸತರಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಜನ ಊಟ ಹಾಕಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅನೇಕ ದಿನ ನೋಡಿ ಕೊಂಡರಂತೆ. ತಂದೆಯವರು ಕೆಲವು ದಿನ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದು ಬಡಗಿ ವೃತ್ತಿ ಕಲಿತುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಈ ಸಣ್ಣ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಜೀವನ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನನ್ನ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯವರು ತೀರಿಕೊಂಡರು. ನನ್ನ ಉಪನಯದ ತಯಾರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ಗೊತ್ತು ಪಡಿಸಿದ್ದರು. ತಂದೆಯವರ ನಿಧನದಿಂದ ಮನೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಗಂಭೀರವಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯವರ ತ್ಯಾಗವನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡರೆ ಈಗಲೂ ನನಗೆ ಕಣ್ಣೀರು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನೆರವಿಗೆ

ಬಂದವರು ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ಅವಧಾನಿಗಳು. ನಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಆದರ್ಶ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅವರು. ಒಳ್ಳೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ.

ಈಗಿನ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮದು ದೊಡ್ಡ ಸಂಸಾರವೇ. ನಾವು ಐದು ಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು, ಒಬ್ಬಳು ಅಕ್ಕ. ಮತ್ತೂರಿನಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮತ್ತೂರಿನಲ್ಲೇ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ನಾನು ಅನಂತರ ಶಿವಮೊಗ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಊರಿನ ಹುಡುಗರಿದ್ದರು. ನಾವೆಲ್ಲ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಮೂರು ವರ್ಷ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನ (ವಾರಾನ್ನ) ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಓದಿದೆವು. ವಾರಾನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ದಿನ (ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ) ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಲಗಿದ್ದೂ ಉಂಟು. ಆಗ ನಾವು ಚಿಕ್ಕವರು. ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ಈಗಿನಂತೆ ಹಣವಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ಕಷ್ಟದ ದಿನಗಳು. ನಾನು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡಿನ ಕಡೆಯವ ರೊಬ್ಬರ ಹೊಟೇಲಿತ್ತು. ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ದಿನ ದೋಸೆ ಪರಿಮಳ ತಿಂದೇ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇದನ್ನು ಕಂಡಿರಬೇಕು. ಅಡುಗೆ ಭಟ್ಟ. ಅವನೂ ತುಂಬಾ ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯವನಿರಬೇಕು. ಒಂದು ದಿನ ದೋಸೆ ಪರಿಮಳ ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಹೊರಗಡೆ ಬಂದ ಅಡುಗೆ ಭಟ್ಟ ಲೇ ದುಡ್ಡು ಕೊಡದೆ ವಾಸನೆ ತಿಂಡಿರಬೇಕೋ ಎಂದು ಕಿಟ್ಟಿದಾಗ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಸಿದ. ಆಗ ನಾನಿನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ. ಹೆದರಿ ಓಡಿಬಿಟ್ಟೆ.

(ಘಟ 5 ಕ್ಕೆ)

Aneka, a Bangalore-based troupe staged Kalidasa's Meghadootha

at the Mysore Association on the 28th of April

The Kannada Kala Kendra, Karnataka Sangha, Mumbai and The Mysore Association jointly presented Aneka's play Meghadootha. The play was directed by the eminent director Suresh Anagalli, an alumni of the National School of Drama. Anagalli has ventured to contemporize Meghadootha, Kalidasa's immortal saga of love, held to be the epitome of classical poetry of India. The endeavour sought to 'demystify' the classics and make it more accessible to the palate of a modern day audience. Though the verses of the bard, in

beloved Yakshi.

The pangs of separation become unbearable for the lovers, especially with monsoon in the offing. When the first clouds of monsoon do arrive, he decides to send the message to his lady love. He reasons that only the moving clouds can carry his message to the heavenly abodes of the Gods, where his beloved pines for him. He requests the clouds, who agree to convey his feelings to his love. The monsoon clouds traverse across the great country assimilating and observing the various regions, their

Kannada, were maintained, the rest of the presentation included innovative use of music, costume, and properties among others. The play, which could be safely termed experimental, was a commentary on the changes/similarities of the India of yore and today. Innovation was definitely the keyword.

Meghadootha, on the surface, is a simple yet immortal ballad on a lover's yearning for his beloved. The plot revolves around a Yaksha, a semi-god, who in a moment of passion - fails in his duty, that of protecting the garden he was assigned to look after. Kubera, the god of wealth, who by definition is a very rich man, owns this garden. Kubera is passionate about his splendid garden.

Airavatha, the celestial elephant, on a jaunt, chances upon this garden of gardens, goes on a spree and in his frolic wrecks it. Kubera banishes the Yaksha to Earth as the punishment for temporary dereliction of duty. Thus the Yaksha is separated from his

inhabitants and habits enroute to their destination, the lovelorn Yakshi. Finally, the play culminates with the message reaching her.

Meghadootha's value lies not only in its poetic beauty, but also in the rich and variegated information it offers about many

aspects of the India in which Kalidasa lived in. It is this aspect of the work that Anagalli has tapped for his venture. He has used the episodic character of the work to layer in a tapestry of his visions. Anagalli's mastery over stage craft was apparent in his interpretation(s), and the intelligent use of modern shapes and concepts that blended into the revered work. A bullock cart was created with bicycle seats and hands. The lingas representing the act of creation, the metallic plants, Airavatha with the mask and the concluding sequences where the Yakshi drifts away on the clouds are worth appreciation.

The music was an amalgamation of Hindustani alaaps, various instruments along with western rhythms. The pre-recorded music complemented the production, while the live music fell flat. It was jarring as the voices could not match gel with the tempo or pitch of the pre-recorded music. A more uniform use of recorded music, or better synchronisation would have help avoid discrepancies from the live chorus that seemed to affect the tempo

The young cast proved to be competent in executing the complex compositions and in handling the elaborate properties without a hitch. The energetic sutradhara deserves special mention for his interesting antics which served to string the play together.

Though the soul of the poetry was lost in the poetic license the director took, it is heartening to know that newer idioms are being explored. One only wishes that the search for the new does not supplant the beauty of the old.

- Sneha Nandgopal

ಮತ್ತೂರು ಬೇವನ ವೃತ್ತಾಂತ

(ಫಲ 30ರ)

ಮಾರನೇ ದಿನದಿಂದ ಬೇರೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗ ತೊಡಗಿದೆ. ಈ ಘಟನೆ ನಡೆದ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನದಲ್ಲೇ ರಾಮಾಶಾಸ್ತ್ರಿ ಎಂಬ ಅಡಿಕೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾರಾನ್ಸಿ ಕೈದು ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ದಿನ ಊಟ ಮಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ರಾಮಾಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಕರೆದು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ನೆಂಬರು ಬರುವ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಸಿದರಲ್ಲದೆ ಒಂದೆರಡು ದಿನ ನೆಂಬರ ಸೇವೆಗೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಬಿಡು ಎಂದರು. ಆಯಿತು. ಎಂದು. ನಾನು ಅವರ ಸೇವೆಗೆ ಸಿದ್ಧನಾದೆ. ಮೂರು ದಿನ ಅವರು ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ನನ್ನಿಂದಾದ ಕೆಲಸಮಾಡಿದೆ. ನಾಲ್ಕನೇ ದಿನ ಅವರು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಹೋಗಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅವರನ್ನು ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಬಿಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಸಾಮಾನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ನಾನೇ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ನಿಲ್ದಾಣದವರೆಗೂ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋದೆ. ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಬಹಳ ಭಾರವಿದ್ದ ನೆನಪು. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಬಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಕುವಂತೆ ಹೇಳಿದರು. ಅದನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಹೊರಡುವಾಗ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಾಣ್ಯ ಇಟ್ಟು ಮಡಚಿದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದೆ. ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಯ ಹೊಳೆಯುವ ಬೆಳ್ಳಿ ನಾಣ್ಯ ಎಕ್ಕೋರಿಯಾ ರಾಣಿಯ ಚಿತ್ರವಿತ್ತು. ನನಗಂತೂ ನಂಬಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಮಟ್ಟಿಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕಾಲ ಅದಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ಬೇವನದ ಮೊದಲ ಸಂಪಾದನೆ ಈ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಬೆಳ್ಳಿ ನಾಣ್ಯ ಮನೆಗೆ ಒಂದು ಸ್ನಾನ ಮುಗಿಸಿ ಶಾಲೆಗೆ ಹೊರಟೆ. ಅಂದು ನನ್ನ ದಾರಿ ಆ ಹೊಟೇಲಿನ ಹಳೆಯ ದಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆ ಮಲೆನಾಡಿನವರ ಹೊಟೇಲಿನ ಹತ್ತಿರ ಹೋದೆ. ದಿನಾ (ತಿಂದೆ) ಎಳೆದುಕೊಂಡ ಅದೇ ಪರಿವಂಶ. ಅದೇ ಯಜಮಾನರು ದೋಸೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಲೇ ದಿನಾ ದೋಸೆ ವಾಸನೆ ತಿಂಡಿವನು ಎಂದು ಒಳಗೇ ಬಂದೆಯೇನೋ ಇವತ್ತು" ಎಂದು ಏರಿದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದರು. ನಾನೂ ಎತ್ತರದ ದನಿಯಲ್ಲೇ ಎರಡು ದೋಸೆ ಕೊಡಿ ಎಂದೆ. ನನ್ನ ಧ್ವನಿಯ ಎತ್ತರವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ಆತ ಏನೋ ಸಾಹುಕಾರ ಆಗಿ ಬಿಟ್ಟಿಯೋ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ. ನಾನು 'ಹೌದು' ಎಂದೆ. ಅನಂತರ ದೋಸೆ ಚಿಟ್ಟಿ ಬೆಣ್ಣೆ ಎಲ್ಲಾ ಬಂದವು. ದಿನಾ ದೋಸೆ ವಾಸನೆ ತಿಂದ ನನಗೆ ನಿಜವಾದ ದೋಸೆಯ ರುಚಿ ನೋಡುವ ಭಾಗ್ಯ ದೊರೆಯಿತು. ಈ ದೋಸೆ ತಿನ್ನುವ ಕಾರ್ಯ ಒಂದು ಪಕ್ಷವೇ ಸಾಗಿತು. ಹದಿನಾರು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಬೆಣ್ಣೆ ದೋಸೆ ತಿಂದೆ. ಇದಲ್ಲ ಆ ಒಂದು ಬೆಳ್ಳಿ ರೂಪಾಯಿ ತಂದ ಪವಾಡ !

ನಾನು ಹೈಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಒಂದು ಬಿಡಿ ಕಾಸಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣ ಶಂಕರಮೂರ್ತಿ, ಸಂಗೀತಗಾರರು ಅವರು ತಂದೆಯ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆಂದು ಚಂಬೈನಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಬರುವುದನ್ನೇ ನಾನು ಆಸೆಯಿಂದ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವರೂ ಒಂದು ಪಂಚೆ ಉಟ್ಟು ಮೇಲೊಂದು ಸಣ್ಣ ಅಂಗವಸ್ತ್ರ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಿರು ತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಬಂದ ದಿನವೇ ನಾನು ಅವರ ಆ ಪಂಚೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನ ಅಂಗವಸ್ತ್ರ ನಾನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಅವರು ವಾಪಸು ಹೋಗುವಾಗ ಒಂದು ತುಂಡು ಪಂಚೆಯಲ್ಲೇ ಹೋಗು ತ್ತಿದ್ದರು. ಹೊದ್ದುಕೊಳ್ಳೋ ಪಂಚೆಗೆ ನಾನು ಮತ್ತೆ ಒಂದು ವರ್ಷ ಕಾಯಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಕಡು ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ದಿನಗಳು. ಬಡತನ ಸಹಜ ಅಂತ ನಾನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಬಹುಶಃ ಈ ಬಾಲ್ಯದ ಅನುಭವ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಆ ನಂತರದ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೋ ಏನೋ !

ಮುಂದಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅನಂತರ ಮದ್ರಾಸಿಗೆ ಹೋದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ದೊಡ್ಡಣ್ಣ ಇದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಾಫಿ ಬೀಜದ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಮುಂದೆ ಓದಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡಾಗ ದೊಡ್ಡಣ್ಣ ನೆರವಿಗೆ ಬಂದರು. ಮದ್ರಾಸಿನ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಕಾಲೇಜ್ ಹೈಸ್ಕೂಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಸಿಕ್ಕಿತು. ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ಹೊಸತರಲ್ಲಿ ಜುಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. ನಾನೋ ತೀರಾ ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದವನು. ನನ್ನ ಜುಟ್ಟನ್ನು ನೋಡಿ ಹುಡುಗರೆಲ್ಲ ಪಿಗ್‌ಟೇಲ್ ಎಂದು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನನಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತು. ಮಾರನೇ ದಿನವೇ ಕೂದಲು ತೆಗೆಸಿ ಕ್ರಾಪ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾದೆ.

ಆಗ ಮಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದವು. ನಮಗೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡ ವಿಷಯವೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷ ವಾಯಿತು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನ ಆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಇದ್ದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಬಹಳ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಮೂರು ವರ್ಷ ಅಲ್ಲೇ ಓದಿದೆ. ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಘಟನೆಗಳು ನನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದವು. ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯನ್ನು ನಾನು ಕಲಿತೆ, ತಮಿಳು ಅನುವಾದಕ್ಕೂ ಮುಂದಾದೆ ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿದ್ದೂ ಗಾಂಧೀಜಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಕರಗತಮಾಡಿಕೊಂಡೆ. ನಾನು ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರವೇ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಶ್ರಮವಿತ್ತು. ದಿನಾ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಶ್ರಮದ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಕನ್ನಡದವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ತೀರಾ ಆತ್ಮೀಯರಾದರು. ನಾನೂ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯಾಗಬೇಕು.

ಆಶ್ರಮ ಸೇರಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡೆ. ನಾನು ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಾಗ ತಾಯಿಯ 'ಅನುಮತಿ ಪಡೆದಿರುವೆಯಾ' ಎಂದರು. ನಾನು ಇಲ್ಲ ಎಂದೆ. ಅದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನನ್ನ ನಿರ್ಧಾರ ಕೇಳಿ. ತಾಯಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರೆಂಬ ಚಿಲಿಗ್ರಾಂ ಬಂದಿತು. ತಾಯಿಯ ಮುಖ ಎದುರು ಬಂದಿತು. ಮತ್ತೂರಿಗೆ ಹೋರಲು ಬಿಟ್ಟೆ. ತಾಯಿ ಕರೆದ ಮೇಲೆ ಹೋಗದವರು ಮನುಷ್ಯರೇ?

ನಾವೆಲ್ಲ ಚಿಕ್ಕವರಿರುವಾಗಲೇ ತಂದೆ ತೀರಿಕೊಂಡರು. ನಮ್ಮನ್ನು ಸಾಕಿ ಸಲಹಿದವಳು. ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಮಾತೃಭಕ್ತಿಯ ಕುರಿತು ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ಹೇಳಿದ ಬಾಲಗಂಗಾಧರ ತಿಲಕರ ಬೇವನದ ಒಂದು ಘಟನೆ ಇನ್ನೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಸಿರಾಗಿದೆ. "ತಿಲಕರ ತಂದೆ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ನಿಧನರಾದರು. ತಾಯಿ ವಿಧವೆ. ಒಬ್ಬನೇ ಮಗ. ಪ್ರತಿ ರಾತ್ರಿ ತಿಲಕರ ತಾಯಿ ಮಗ ಬಂದ ನಂತರವೇ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನ ತಿಲಕರು ತಡರಾತ್ರಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ತಾಯಿ ಮಗನ ದಾರಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾಯಿ ಯಾಕೆ ಇಷ್ಟು ತಡವಾಯಿತು ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದರು. ತಿಲಕರು ಏನೋ ಕೆಲಸವಿತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದು ಮಲಗಲು ಹೋದ. ಮಾರನೇ ದಿನ ತಿಲಕರು ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾರೆ, ರಾತ್ರಿ ಮಾಡಿದ ಅಡುಗೆಯೆಲ್ಲಾ ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ. ಯಾಕಮ್ಮ ರಾತ್ರಿ ನೀವು ಊಟ ಮಾಡಿಲ್ಲವೆ ! ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ತಿಲಕರ ತಾಯಿ ಇಲ್ಲವು, ನೀನು ತಡವಾಗಿ ಬಂದೆ ಯಾಕೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ನೀನೇನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಸರವಾಗಿ ಊಟ ಮಾಡದೇ ಮಲಗಿದೆ ಎಂದರು. ಅಂದೇ ತಿಲಕರು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದರು "ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾನು ಎಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗಲಿ, ಏನೇ ಮಾಡಲಿ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಆಯಾ ದಿನವೇ ಏನೇನಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ಅಮ್ಮನಿಗೆ ವರದಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಅಮ್ಮನ ಪಾದ ಮುಟ್ಟಿ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿದರಂತೆ. ಅನಂತರ ಅವರು ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದರು. ಅಣ್ಣ ಹೇಳಿದ ಈ ಘಟನೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿತು.

ಬಾಲ್ಯ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ಪ್ರಗತಿ ಎಲ್ಲರ ಬೇವನ ದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದದ್ದೇ ವಯಸ್ಸಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅನೇಕರ ಬೇವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಓದಿದಾಗ 'ಬಡತನ ಕೊಟ್ಟು ದೇವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದ' ಎಂದೂ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. 'ಸಿರಿಬರಲಿ - ಉರಿಬರಲಿ' ಅವನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದೆಲ್ಲ ಬರಲಿ ಭಗವಂತನ ದಯೆಯೊಂದಿರಲಿ ಎಂದು ನಾನು ನಂಬಿಕೊಂಡವನು.

ಪ್ರ : ನೀವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಲು ಕಾರಣ?

ನಾನು ಮೊದಲು ಕಂಡೆಕ್ಟರ್ ಆಗಿ, ಅನಂತರ

ಮಿಲ್ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕನಾಗಿ ಆನಂತರ ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಸಂಪಾದಕನಾಗಿ ತದನಂತರ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹೀಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಬದಲಾಯಿಸಲು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ನಾನು ಕಾರಣವಾದರೆ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೂ ಕೂಡಾ ಕಾರಣ.

1950ನೇ ಇಸ್ಯ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಉದ್ಯೋಗ ಹುಡುಕಲಾರಂಭಿಸಿದೆ. ನನಗೊಂದು ಕೆಲಸದ ಜರೂರಿತ್ತು. ಅಣ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದೆ. ಅವನಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಬಳವೂ ಸಣ್ಣದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ, ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅನೇಕ ಕಛೇರಿಗಳ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಸವಿಸಿದೆ. ನನಗೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿವಾರಾನ್ ಕೊಟ್ಟಿ ಶ್ರೀ ಮಾಧವರಾವ್ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿರುವ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವರು ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜನರಲ್ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಆಗಿದ್ದರು. ಮಾಧವರಾಯರ ಹೆಂಡತಿ ರತ್ನಮ್ಮ. ರತ್ನಮ್ಮ ಅವರು ದಯಾಳು. ರಾವ್ ಮಾತ್ರ ತುಂಬಾ ಕೋಪಿಷ್ಟರು. ಅವರ ಕಛೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗದ ಅವಶ್ಯಕತೆ, ಮನೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡೆ. ಅಂಗಾಲಾಚಿದೆ. ಇಲ್ಲೇನೂ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲ ಎಂದರು ಖಾರವಾಗಿ. ಸರ್ ನಿಮ್ಮ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಕೆಸ ಗುಡಿಸುವ ಕೆಲಸವಾದರೂ ಕೊಡಿ, ಹೋಗು ಅನ್ನಬೇಡಿ ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡೆ. ರಾಯರು ಸಿಟ್ಟಿನ ಮನುಷ್ಯರಾದರೂ ಕೆಟ್ಟವರಾಗಿ ರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಒಳ್ಳೆಯದೆ. ವಾರ್ಧಾದ ಗಾಂಧೀಜಿ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ನಾನು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮೇಲುಕೀಳೆಂಬ ಭಾವನೆ ನನ್ನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ಇದ್ದ ಕಂಡೆಕ್ಟರ್ ಕೆಲಸ ಕೊಡಿಸಿದರು. ಬಸವನ ಗುಡಿಯಿಂದ ಶಿವಾಜಿ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಬರುವ ಬಸ್ಸಿಗೆ ನಾನು ಕಂಡೆಕ್ಟರ್. ಆ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ. ಒಂದು ಸೋಮವಾರ ಎಂದಿನಂತೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನನಗಾಗಿ ಒಂದು ನೋಟ್ ಬರೆದಿರಲಾಗಿತ್ತು. ಜನರಲ್ ಮ್ಯಾನೇಜರ್‌ರನ್ನು ಕಾಣುವುದು ಎಂದು. ಕಂಡೆಕ್ಟರ್ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ನಾನು ಮಾಧವರಾಯರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಕೆಲವು ಕಂಪ್ಲೆಂಟ್ ಬಂದಿದ್ದವು. ನಾನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ, ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್‌ಗಳಿಗೆ ಲಂಚಕೊಡದಿದ್ದು ದರಿಂದ ಬಸ್ಸು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಓಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರು ಬರೆದಿದ್ದರು. ನಾನು ಈ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಲಂಚ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟೆ. ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಫೈಲ್ ನೀಡಿದರು. ರಾಯರು ಅದರಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಾರಿಗೆ ಆಯುಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕೆಳಕಂಡ ವಲಯಗಳು ನಿಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿವೆ" ಎಂದು

750 ರೂ.ಗಳ ಸಂಬಳದ ಭದ್ರಿ ನೀಡಿದರು. ನನಗೆ ಅತೀವ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ನಾನೊಂದು ಎಣಿಸಿದರೆ ಆದದ್ದೇ ಬೇರೆ. ರಾಯರು ನನಗೆ ಭದ್ರಿ ನೀಡಿದ ದಿನವೇ ನಮ್ಮಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯರ್ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಸಾಹುಕಾರರು. ಅವರು ನೂಲುವೃದ್ಧರಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರು. ನಾಳೆಯಿಂದ ರಾಜಾಮಿಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು. ನನ್ನ ಅಣ್ಣನಿಗೂ ನಾನು ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್‌ರಾಗಿ, ಕಂಡೆಕ್ಟರ್‌ರಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವುದು. ಸರಿಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾಧವರಾಯರು ವಿಶ್ವಾಸವಿರಿಸಿ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಬಿಟ್ಟರೆ ಹೇಗೆ? ಎಂದು ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯರ್ ತಾವೇ ಮಾಧವರಾಯರಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ನಾನು ರಾಜಾಮಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಲೇಬರ್ ಆಫೀಸಿನ ಗುಮಾಸ್ತನಾದೆ. ಈ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ನಾನು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಆಗಾಗ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಬರೆದೆ. ಅತಿಯಾಸಗೆ ಪ್ರಜಾಮತದಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಹಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಸಾಕಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯವಾಯಿತು. ಅನುವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಿಡುವುದಾಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬರವಣಿಗೆ ಕಾರ್ಯ ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗ ತೊಡಗಿತು.

ಇದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಲು ವರದಿಗಾರರು ಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಜಾಹೀರಾತು ನೋಡಿ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿದೆ. ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಕರೆ ಬಂತು, ಹೋದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆರ್. ಆರ್. ದಿವಾಕರ, ಕೌಜಲಗಿ, ಶಾಮರಾಯರಿದ್ದರು. ನನ್ನ ಪರಿಚಯ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ನೀವು ಕೇಳಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಹತೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದೆ ನಾನೇ. ಆಗ ದಿವಾಕರರು "ನಮಗೆ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ; ಬರೆಯೋರು ಬೇಕಾಗೇದ" ಎಂದರು. ನಾನು ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕದ ವರದಿಗಾರನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದೆ! ಗಾಂಧೀ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಘದ ಸಿದ್ಧವನಹಳ್ಳಿ ಕೃಷ್ಣ ಶರ್ಮರು ಆತ್ಮೀಯರಾದರು. ಅವರ ಬರವಣಿಗೆ ನನಗೆ ಹಿಡಿಸಿತು. ಎಚ್.ಕೆ. ರಂಗನಾಥರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವೂ ನನಗೆ ಲಭಿಸಿತು. ಈ ನಡುವೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರ ಬೀವನ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದೆ. ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತಗಳ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ವಿಶೇಷ ಒಲವು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ ವಾಚನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅನೇಕ ಕಡೆ ಮಾಡಿದೆವು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಅಪಾರ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ. ವಿವಿಧ ಆಕಾಶವಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ದಸರಾ, ಮಹಾಮಸ್ತಕಾಭಿಷೇಕ ಇನ್ನಿತರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ವೀಕ್ಷಕ ವಿವರಣೆ ಕೊಡುವ ಕೆಲಸವೂ ನನಗೆ ದೊರಕಿತು. ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿದೆ.

1970ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಜೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ ಉಪನ್ಯಾಸ. ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನದ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಜನರಲ್ ರಾಮಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರು ಭೇಟಿಯಾದರು. ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ದಿವಾಕರ ಅವರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದು ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ ಬಿಟ್ಟು ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನ ಸೇರಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಎಂಬ ಹೊಸ ಹುದ್ದೆ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಇದಾದ ಕೆಲ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನದ ನಿರ್ದೇಶಕನೊಂದು ನನ್ನನ್ನು ಲಂಡನ್‌ಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರು ವರ್ಷ ಅಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಿತು. ಇಂದಿಗೂ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನದ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

MATRIMONIAL

Alliance required for Iyengar boy aged 29 years Engineer in family concern. Height 6' ft. Smart well settled in Bombay. Preferably Iyengar girls suitable height and age between 26 to 27 years with good feature.

Name & Address:
Mr. N.K.S. Iyengar
Nilgiri Garden CHS
A1 (101) Sector-24
CBD Belapur, New Bombay-400 614
Tel.: 27520380

FOR ALL YOUR DOMESTIC AND INTERNATIONAL TRAVEL ARRANGEMENTS

CONTACT

AUGUST TRAVEL SERVICE

Agents For
INDIAN AIRLINES & JET AIRLINES

2/16, KABBUR HOUSE,
SION (E), MUMBAI-400 022.
PHONES : 2407 2984*2409 3573
2407 7750

ರಸ್ತೆಯೇ ಎದ್ದು ಸಾಕ್ಷ್ಯ ನುಡಿಯಿತು

- ಕಂಭಂ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ಗಡಿಯಾರ ಅರು ಗಂಟೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸಿದಾಗ ವೋಹನ ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದದ್ದು, ಮುಖತೋಳೆದು, ಅಡುಗೆಯ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದ. ಪತ್ನಿ ರತ್ನ ಹೊಗೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಸ್ಪಾಂಗ್ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಅವನ ಮುಂದೆ ಹಿಡಿದಳು. ಮಾಮೂಲಿನಂತೆ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಸಶಬ್ದವಾಗಿ ಹೀರಿ ಮುಂದಿನ ದೈನಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದ. ಮದುವೆಯಾಗಿ ಅರು ತಿಂಗಳು ಉರುಳಿದ್ದು ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರ ಸಂಸಾರ ಅನ್ನೋನ್ನತೆಯಿಂದ ರಂಜನೀಯವಾಗಿತ್ತು. ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ವೋಹನ ತರುತ್ತಿದ್ದ. ಅಲ್ಲ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿಯೇ ಪುಟ್ಟ ಮನೆಯ ಆ ಸಂಸಾರವನ್ನು ರತ್ನ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿ, ಸುಖಮಯನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಳು.

ವೋಹನ ಸ್ನಾನ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ರತ್ನ ತಟ್ಟೆಯುಟ್ಟು, ಅಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ರುಚಿಕಟ್ಟಾದ ಬಿಸಿ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ವೋಹನ ಕೋಟು ಪರಾಯಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಛೇರಿಗೆ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದ. ಮಾಮೂಲಿನಂತೆ ರತ್ನ ಕೊಟ್ಟ ಚಿಗುರಲೆಯ ಬೀಡವನ್ನು ಜಗಿಯುತ್ತಾ, ಅವನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿ, ಅವಳ ಕೆಂದುಟಿಗೆ ಹೂಮುತ್ತನ್ನಿತ್ತು ಲಂಚ್ ಬಾಕ್ಸನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದ. ಕೆಚೀಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರ ನಡೆದ., ರತ್ನ ಹೊರಬಾಗಿಲಿನವರೆಗೂ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟಳು.

ವೋಹನ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿದ್ದ. ಕಛೇರಿಯ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿತ್ತು. ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಪದೇ ಪದೇ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದ ಜಿ.ಓ.ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿಯಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳಲ್ಲದೆ ಅವನ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಸಹ ಕಛೇರಿಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ, ಮೊದಲು ವೋಹನನ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಗುಂಟು. ಅವನು ಕಛೇರಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ ವಿನಯವಂತನಾಗಿಯೂ, ಸ್ನೇಹಪರನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ, ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಕಛೇರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೂ ಅವನ ಮೇಲೆ ಅಪಾರ ವಿಶ್ವಾಸ ಗೌರವವಿತ್ತು.

ಈ ದಿನ ಮಂಗಳವಾರ. ಕಛೇರಿ ಕೆಲಸ ತುಸು ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ವೋಹನ ದಾಪುಗಾಲು ಹಾಕುತ್ತಾ ರಸ್ತೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು

ಕಂಭಂ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಪೋಲೀಸರು ಹೇಳಿದ ಕತೆಗಳು ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಆಯ್ದು ಕಥೆ. ನಿಜ ಘಟನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುವ ಈ ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಹಂಸಧ್ವನಿ ಪ್ರಕಾಶನದವರು ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಕೃಪೆ : ಕಂಭಂ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಹಂಸಧ್ವನಿ ಪ್ರಕಾಶನ

ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಆ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ವಾಹನ ಸಂಚಾರವಾಗಲೀ ಜನ ಸಂಚಾರವಾಗಲೀ ಹೆಚ್ಚು ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಆ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಮುಂದೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ರಸ್ತೆಯನ್ನು ದಾಟಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ವೇಗವಾಗಿ ಲಾರಿಯೊಂದು ಅವನಡೆಗೆ ಬಂದಿತು. ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಅವನು ಫ್ಲಟ್‌ಪಾತ್‌ಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಲು ಯತ್ನಿಸಿದಾಗ, ಲಾರಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಹರಿದು ವೇಗವಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋಯಿತು. "ಅಯ್ಯೋ" ಎಂಬ ಚಿತ್ಕಾರವೊಂದೇ ಅವನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಕಡೆ ಪದ. ನಂತರ ಅವನು ಭೂಶಾಯಿಯಾಗಿದ್ದ.

ರತ್ನ ಅವನ ಶರೀರದಿಂದ ಚಿಲುಮೆಯಂತೆ ಉಕ್ಕಿ, ನದಿಯಂತೆ ಹರಿದು ಕೊಳವಾಗಿ ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ಕಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿ ನಿಂತಿತು. ಟೈರು ಅವನ ನಡುವಿನ ಮೇಲೆ ಹರಿದು, ಆ ಜಾಗ ಜಜ್ಜಿ ಹೋದುದಲ್ಲದೆ, ಟೈರಿನ ಗುರುತು ಊರಿದ್ದಿತು. ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚೀಲದಿಂದ ಊಟದ ಡಬ್ಬಿ ಹೊರ ಹಾರಿ ಡಬ್ಬದಲ್ಲಿದ್ದ. ಚಿತ್ರಾನ್ನ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹರಡಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ, ಅವನ ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಕಲಸಿಹೋಗಿ ರಕ್ತಾನ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಒಂದೇ ಕ್ಷಣ ಒದ್ದಾಡಿದ ವೋಹನನ ದೇಹ ತಣ್ಣಗಾಗಿ ಸೆಜೆದು ಕೊಂಡಿತು.

ಎದುರು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿನ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು ಹಳ್ಳಿಯವರು ದೂರದಿಂದ ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಓಡಿ ಹತ್ತಿರ ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ಲಾರಿ ಬಹುದೂರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋಗಿತ್ತು. ಅವರಿಗೆ ಲಾರಿಯ ನಂಬರಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾರಿದ್ದರೆಂಬುದಾಗಲಿ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಲಾರಿ ಇಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತೆಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಲಾರಿಯ ಆಫಾತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಲಿಸದೆ ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನು ಸತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ತಕ್ಷಣವೇ ಫೋಲೀಸು ಠಾಣೆಗೆ ವರದಿ ಒಪ್ಪಿಸಲು ಒಬ್ಬನನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕಾವಲಾಗಿ ನಿಂತ.

ಸುಮಾರು ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯ ನಂತರ ಪೋಲೀಸರ

ತಂಡದೊಂದಿಗೆ ಆಂಬುಲೆನ್ಸ್, ಕೂಡ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದು ಸ್ಥಳವನ್ನು ತಲುಪಿತು. ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪತ್ನಿಗಾಗಿ, ಅವನ ಬೇಬುಗಳು, ಕೈ ಚೀಲ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಕೊನೆಗೆ ಅವನು ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವನೆಂದು, ತಿಳಿದು ತಕ್ಷಣ ಆತನ ಕಛೇರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿದರು. ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕೂಡಲೇ ಆಗಮಿಸಿದ ಅವನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ಅವನು ತಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೋಹನನೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದರು.

ಪೋಲೀಸರು, ಶವದ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಕೋನಗಳಿಂದ, ಚಿತ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು, ಸೀಮೆಸುಣ್ಣ ದಿಂದ ಶವ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಜಾಗವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಇಂಚು ಟೇಪಿನಿಂದ, ಶವಬಿದ್ದಿದ್ದ ರಸ್ತೆಯ ಅಂತರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಶವವನ್ನು ಮರಣೋತ್ತರ ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಆಂಬುಲೆನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಮೃತನ ಪತ್ನಿಗೆ ಮರಣದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲು, ಬೀಟಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಟರು. ದೇಹವನ್ನು ಮೊದಲು ನೋಡಿ ತಮಗೆ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿದ ಆ ಹಳ್ಳಿಗರನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಕರೆದೊಯ್ದರು.

ವೋಹನನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಅವಳ ಪತಿಯ ಮರಣದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಮೃತ ಶರೀರವನ್ನು ನೋಡಿ ರತ್ನ ಹುಚ್ಚಿಯಂತಾದಳು. ಶವದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಭೋರಂದು ಅತ್ತಳು. ಆ ದಾರುಣ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಲು ಎಷ್ಟೋ ಕೇಸುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅನುಭವವಿದ್ದ ತನಿಖಾಧಿಕಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ರತ್ನಳ ತಾಯಿ ತಂದೆಯರಿಗೆ ತಂತಿ ಮೂಲಕ ಸಮಾಚಾರ ತಲುಪಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಬಂದರು. ತಮ್ಮ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳು ಈ ವಯಸ್ಸಿಗೇ ವಿಧವೆಯಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ಗೋಳಿಟ್ಟರು.

ಪೋಸ್ಟ್‌ಮಾರ್ಟಮ್ ನಂತರ ವೋಹನನ ಶವವನ್ನು ವಾರಸುದಾರಿಗೆ ಕೊಡಲಾಯಿತು ಅವನ ಕಛೇರಿಯ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ದಹನ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಗೆಲೆಯನಿಗೆ ಅಶ್ರುತರ್ಪಣಮಿತ್ತರು. ತನಿಖಾಧಿಕಾರಿಗಳು "ಓಟ್ ಅಂಡ್ ರನ್" ಕೇಸನ್ನು ದಾಖಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತನಿಖೆಯನ್ನು ಮುಂದು ವರಿಸಿದರು. ಆಕಸ್ಮಿಕವನ್ನು ದೂರದಿಂದ ನೋಡಿ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಬಂದು ಠಾಣೆಗೆ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿದ ಹಳ್ಳಿಯವರಿಂದ ತನಿಖೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತಹ ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿಯೇನೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಊರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದು, ಆ ದಿನ ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಲು ಬಸ್‌ಸ್ಪಾಂಡಿನತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದು ದಾಗಿಯೂ, ಮಾತಿನ ಭರಾಟೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಯಾವ ವಾಹನವನ್ನೂ ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ ವೆಂದೂ ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ "ಅಯ್ಯೋ" ಎಂಬ

ಆರ್ತನಾದ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗಲೇ ಅವರು ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿದುದಾಗಿಯೂ, ಆ ವೇಳೆಗೆ ಲಾರಿ ಬಹುದೂರ ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದು ದರಿಂದ ಲಾರಿಯ ನಂಬರಾಗಲಿ, ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ವರಾಗಲಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಲಾರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ರಕ್ತ ಕಾರಿ ಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿರುವುದು ತಿಳಿದು ತಕ್ಷಣವೇ ಠಾಣೆಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದರೆಂದೂ ಹೇಳಿದರು.

ಚಾರಿನ ರಸ್ತೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಲಾರಿಯ ಚೈರಿನ ಗುರುತುಗಳು, ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ದೃಢವಾಗಿಯೇ ಮೂಡಿದ್ದವು. ಚಕ್ರಗಳು ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಹರಿದಿದ್ದುದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದವರೆಗೆ ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ, ರಕ್ತ ಕಲೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚೈರಿನ ಗುರುತು ಮೂಡಿತ್ತು. ಲಾರಿಯ ವೇಗಕ್ಕೆ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಚಾರಿನ ಚೂರುಗಳು ಕಿತ್ತುಬಂದು ಆಚೇಚೆಗೆ ಎರಚಿದ್ದಿತು.

ಲಾರಿಯ ನಂಬರಾಗಲಿ, ಲಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ವರಾಗಲಿ, ಕಡೆಗೆ ಲಾರಿ ಯಾವ ಕಡೆ ಸಾಗಿತೆಂಬುದಾಗಲಿ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಹೆದ್ದಾರಿಯೆಡೆಗೆ ಸಾಗಿದ್ದ ರಸ್ತೆ, ನಾಲ್ಕಾಗಿ ಕವಲೊಡೆದು ವಾಹನ ಸಂಚಾರವೂ ಅಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅಪಘಾತ ನಡೆಸಿದ ಲಾರಿ ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿತ್ತು. ವೈರ್‌ಲೆಸ್ ಮೂಲಕ ಸಮಾಚಾರ ಬಿತ್ತರಿಸಿದರೂ ಲಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಚಾರಿನ ಮೇಲೆ ಮೂಡಿದ್ದ ಚೈರಿನ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ತನಿಖಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಚ್ಚು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನಿಖೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದರು.

ಲಾರಿಯ ಪತ್ತೆಯಾಗದೆ, ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಿಕ್ಕಿದ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳೆಲ್ಲಾ ನಿಷ್ಪಯೋಜಕವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಲಾರಿಯು ಸಿಗುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಪೊಲೀಸ್ ತನಿಖಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ತಲೆ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬೆಳಕು ಕಂಡದ್ದು, ಅವರು ಹಳ್ಳಿಗರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಓದಿದ ಮೇಲೆಯೇ. ಲಾರಿ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೆಂಬುದು ಅವರಿಂದ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಇಟ್ಟಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವುದು ಮನೆ ಕಟ್ಟಲು ತಾನೆ? ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಯಾರಾದರೂ ಮನೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಎರಡು ಮೂರು ಕಡೆ ಮನೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಹಾಗೆ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನೂ ಪೇರಿಸಿರುವುದೂ ಕಂಡುಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ತಮಗೆ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳು ಬಂದು ಬಹಳ ದಿವಸಗಳೇ ಆಯಿತೆಂದೂ ಅಪಘಾತ ನಡೆದ ದಿನಾಂಕ ಯಾವ ಲಾರಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟಿಗೆ ತರಲು ಬುಕ್ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು. ನಿರಾಶೆಗೊಂಡರೂ ತನಿಖಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ತನಿಖೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದರು. ಮುಂದಿನ ಐದಾರು ಮೈಲು ಘಾಸಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಮನೆಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿ ವಾಚಿಸಿದರು.

ಅದೇ ದಿನಾಂಕ ಹಲವಾರು ಲಾರಿಗಳು ಇಟ್ಟಿಗೆ ಹೊತ್ತು ತಂದುದನ್ನು ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಒಬ್ಬ ಮನೆ ಮಾಲೀಕರು, ತಾವು ಬುಕ್ ಮಾಡಿದ್ದ ಲಾರಿ ಆ ದಿನ ಇಟ್ಟಿಗೆ ತರಬೇಕಾಗಿತ್ತೆಂದೂ ಆದರೆ ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದರ ಕಾರಣ ತಮಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳಿದರು. ತನಿಖಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಆ ಲಾರಿಯ ಮಾಲೀಕರ ವಿಳಾಸವನ್ನು ಪಡೆದು, ಅವನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರು.

ಲಾರಿಯ ಮಾಲೀಕ ರಾಜಪ್ಪ, ತನ್ನ ಲಾರಿಯನ್ನು ತಾನೇ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಓಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನೇ ಡ್ರೈವ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದಲ್ಲ, ಒಬ್ಬ ಕ್ಲೀನರನ್ನು ತನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ. ತನಿಖಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಅವನ ಉತ್ತರ ಒಂದೇ. ತನ್ನ ಲಾರಿ ಅಪಘಾತ ನಡೆದ ದಿನ ಆ ರಸ್ತೆಗೆ ಹೋಗಿಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಪುಷ್ಟಿಪಡಿಸಿದ. ಲಾರಿಯು ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದುದು ಕಂಡುಬಂತು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಗಾಡಿಯ ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿಸುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರು. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ, ತಾನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಟ್ರಿಪ್ಪಾದ ನಂತರ ಲಾರಿಯನ್ನು ಕ್ಲೀನ್ ಮಾಡಿಸುವುದು ಪದ್ಧತಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದ ರಾಜಪ್ಪ.

ತನಿಖಾಧಿಕಾರಿಗಳು ರಾಜಪ್ಪನಿಗೆ ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆಗೆ ಲಾರಿಯನ್ನು ತರುವಂತೆ ಆದೇಶಿಸಿದರು. ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಚೈರಿನ ಅಚ್ಚನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಹಲವಾರು ಸಾಮ್ಯಗಳು ಕಂಡುಬಂದು ಸಂಶಯ ಬಲಪಟ್ಟಿತು. ತಜ್ಞರು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಲಾರಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದಾಗ, ಲಾರಿಯ ತಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಾರಿನ ಸಣ್ಣ ಚೂರೊಂದು ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದುದು ಕಂಡುಬಂತು. ಆದಿದ್ದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಚಿತ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಚಾರಿನ ಆ ಚೂರನ್ನೂ, ಅಪಘಾತ ನಡೆದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದ ಚಾರಿನ ಚೂರನ್ನೂ ಹೋಲಿಕೆಗಾಗಿ ನಗರದ ಫೋರೆನ್ಸಿಕ್ ಲ್ಯಾಬ್‌ಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಲ್ಯಾಬ್‌ನ ನಿರ್ದೇಶಕ ಡಾಕ್ಟರ್ ಮೋಹನ ಅವರ ನಿರ್ದೇಶನದಲ್ಲಿ, ಲ್ಯಾಬ್‌ನ ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಶ್ರೀ ಇನಾಂದಾರ್ ಅವರು ಈ ನಮೂನೆಗಳನ್ನು ಗ್ಯಾಸ್‌ಕ್ರೋಮೋಟೋಗ್ರಾಫ್, ಡೆನ್ಸಿಟಿ ಗ್ರೇಡಿಯೆಂಟ್ ಮತ್ತು ಇನ್‌ಫ್ರಾರೆಡ್ ಸ್ಪೆಕ್ಟ್ರೋ ಫೋಟೋಮೀಟರ್ ಮುಂತಾದ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದರು. ಇದಲ್ಲದೆ, ಬೇರೆ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದ ಚಾರಿನ ಚೂರನ್ನೂ ಹೆದ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಚೂರನ್ನು ನಮೂನೆಗಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ತೆಗೆದ ಚಾರಿನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಈ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದರು. ಇದರ ಫಲಿತಾಂಶವೆಂದರೆ, ಅಪಘಾತ ನಡೆದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದ ಚಾರಿನ ನಮೂನೆ ಲಾರಿಯ ತಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಚಾರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿಧದಲ್ಲೂ ಹೋಲಿಕೆಯಾಯಿತು. ಬೇರೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ವಿವಿಧ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ತೆಗೆ, ಮಾದರಿಗಳಿಗೆ

ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಸಾಮ್ಯವೂ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ವಾತಾವರಣದ ವಾಹನಗಳ ಓಡಾಟ ಮತ್ತು ತಯಾರಿಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಇವುಗಳಿಂದ ರಸ್ತೆಯ ಚಾರಿನ ಗುಣವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಗುರುತಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಜಪ್ಪನನ್ನು ಠಾಣೆಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ಪೋಲೀಸರು ಅವನ ಮುಂದಿಟ್ಟಾಗ ಅವನಿಗೆ ದಿಕ್ಕೇ ತೋಚದಂತಾಯಿತು. ಲಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ತನ್ನ ಅಪರಾಧ ಸಾಬೀತಾಗದೆ ತೋಳೆದುಹೋಗಬಹುದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದ ಅವನು ದಿಬ್ಬಾಂತನಾದ. ಹಾಗೂ ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ತಾನು ಆ ದಿನ ಲಾರಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ, ಲಾರಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟುದಾಗಿಯೂ, ಆದರೆ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಆತ ಕೂಗಿಕೊಂಡಾಗ ತಾನು ಅಲ್ಲಿರುವುದು ಅಪಾಯವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ಲಾರಿಯನ್ನು ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಿಸಿ ಹೈವೇಗೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಳಸು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಪಸ್ಸು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದ. ಆ ದಿನ ಇಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಲಾರಿಯ ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸಿ, ಚೂರಕಟ್ಟಪಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ತನಗೆ ಯಾವ ಅಪಾಯವೂ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ, ಪೊಲೀಸರು ಆ ಅಪಘಾತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ತನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದೂ ರಾಜಪ್ಪ ಭಾವಿಸಿದ್ದ. ಆದರೆ ರಸ್ತೆಯೇ ಎದ್ದು ಸಾಕ್ಷ್ಯ ನುಡಿ ನುಡಿದಾಗ?

TRIMURTI JEWELLERS GOLD AND DIAMOND ORNAMENTS

460/4, Venkatesh Niwas,
Ground Floor, Bhaudaji Road,
Opp Mysore Association,
Matunga (C.Rly.) Mumbai-400 019.

Phone : 2402 3485

ಸುಶನ್ ಗೋಷ್ ಅವರು ತಾತ್ವಿಕ ಹಾಗೂ ವೈಚಾರಿಕ ಚಿಂತನ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಗಣಿತದ ಕಟ್ಟು ಪಾಡನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೌಶಲ್ಯಭರಿತ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧವ್ಯೂಹ ರಚನೆ ಅಂತ್ಯವಿಲ್ಲದ್ದು ಹಾಗೂ ನಿರಂತರವಾಗಿದ್ದರೂ, ಕಾಲದ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳ ಪರಿಮಾಣಗಳ ಪಂಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅವರ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಗಣಿತ ಹಾಗೂ ರೇಖಾಗಣಿತಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ರೂಪಗಳ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳ ಪ್ರಮಾಣದ ಉಗಮವಾಗಿ ಈ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಒಂದು ತುಲನಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಶಾಂತಿಯುತ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದರಿಂದ ಅವು ಪರಂಪರಾಗತ ಆತ್ಮ ಹೊಂದಿವೆ. ಅವರು ಪೂರ್ವ ಯೋಜಿತ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನ ಹೊಂದಿದ್ದು, ರೂಪ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಅಳತೆ ಮಾಡಿ ಅವುಗಳ ಘನಾಕಾರಕ್ಕೆ, ಬೆಳೆಯುವ ಅನುಭವ ನೀಡುವ ಹಾಗೂ ರೇಖಾ ಹಾಗೂ ವಾಸ್ತು ಶಿಲ್ಪಾಕಾರದ ಘನ ಅಳತೆಗಳನ್ನು ಪದರ ಪದರವಾಗಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾದ ಜಡ ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣಗಳು ಸಹ ಕೋಮಲ ಶುದ್ಧತೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಮಹೇಂದ್ರ ಪಾಂಡ್ಯ ತಮ್ಮ ಮೊದಲ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಉಳಿಕೆ ಮರ, (scrap wood) ಮರದ ಹಲಗೆ ಪೆಟ್ಟಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ವಸ್ತು ನಿಷ್ಠ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು, ದೇವದೇವತೆಗಳ ರೂಪಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸುವ ಮೂಲ ವಸ್ತುಗಳು ಕೈಗಾರಿಕಾ ತಿರಸ್ಕೃತವಾದವು ಆಗಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳಿಂದ ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಹೇಂದ್ರ ಪಾಂಡ್ಯ ಅವರು ಮರದ ಕೆತ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪದ್ಧತಿಯೊಡನೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಮಾದಿರಯನ್ನು ಬೆರೆಸುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಅವರ ಕೃತಿಗಳು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಕೆತ್ತನೆಯ ಕೋನಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ಮೈಗಳು ಅವರ ಕ್ಷಣಿಕ ಭಾವನಾತ್ಮಕತೆಯಿಂದ ಪುನರ್ ಬೆಳಗಿವೆ. ಈ ಮರದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತವಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಮೂಲ ವಸ್ತುಗಳ ಹಾಗೂ ಉಪಕರಣಗಳ ಅರಿವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಮೃಗಗಳು, ಹಕ್ಕಿಗಳು, ಮನುಷ್ಯ ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣುಗಳು, ಮಕ್ಕಳ ತಲೆ ಹಾಗೂ ಎದೆ ಘನಾಕೃತಿಯನ್ನು ಸಮತಗಳ ಕೋನಗಳು ಕಡಿಸಿದರೂ ಇವುಗಳನ್ನು ನವ್ಯಜೀವನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸುವಂತೆ, ಗೇಟು, ಬಾಗಿಲು, ಕಿಟಕಿ, ಹಾಲ್ ಅಥವಾ ಬಾಲ್ಕನಿಯಂತೆ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಯಂತ್ರ ಅದೃಶೀಕೃತ ಸುಖ (ಬಿಸಿಯಾದ ಬೆಸುಗೆ ೧೯೭೬) ನವ್ಯ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತು ಶಿಲ್ಪದೊಳಗೆ ಜೀವನ (ಹೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಇಲಿ, Rat on the roof ೧೯೭೫), (ಮನೆ - ೧೯೭೬) ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಮನುಷ್ಯನ ಅಸಂಗತ ಅನುಭವಗಳು (ನಾಗರಿಕತೆಯ ಬಾಗಿಲು - ೧೯೭೪)

ಭಾರತೀಯ ಕಲೆ

ಭಾಗ - 23

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಹಾಗೂ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳು ಬಹಳ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿವೆ. ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ತೈಲಿಗಳು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿವೆ. ಓದುಗರಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಕಲೆಯ ಒಂದು ದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಲು ನಾವು ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಮರಿಶಾವಾಚರ್ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಕಲೆ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಆಯ್ದು ಭಾಗಗಳನ್ನು ನೇಸರುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸ್ವತಃ ಕಲಾವಿದ, ಶಿಲ್ಪಿ, ಛಾಯಾಗ್ರಾಹಕರಾಗಿರುವ ಮರಿ ಶಾವಾಚಾರ್ ಕಲೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಕಲಾಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪೂರ್ತಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮಾದರಿಗಳಾಗಿವೆ, ಪ್ರಸಕ್ತ ಮಧ್ಯಂತರ ಸಮಾಜದ ನಂಬುಗೆ ಹಾಗೂ ಆಶಾ ಭಗ್ನಗಳ ಮೂಲ ವಸ್ತುವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಭಾರತೀಯ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಲ್ಲೇಖ ಹೊಸತೇನು ಅಲ್ಲ. ಅದು ರಾಮಕಿಂಕರ್ ಬೈಜರ 'ಬರೆ' (Famini) ಧನರಾಜ್ ಭಗತ್‌ರಾವರ 'ತುಳಿತ' (oppression) ಅಮರನಾಥ ಶೇಗಲ್‌ರವರ 'ಕ್ಯೂರ ಆಡಳಿತ' (Tyronny) ಪ್ರದೇಶದಾಸ್ ಗುಪ್ತರವರ 'ಗುಲಾಮ ಗಿರಿ' (In bondage) ಮುಂತಾದವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅವರ ಕೃತಿಗಳು ನಿರೂಪಣೆಯಿಂದಿದ್ದು, ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆ.

ಕೆ.ಜಿ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನ್ ಅವರ ೭೦ರ ಕೊನೆಯ ಹಾಗೂ ೭೦ರ ಪ್ರಾರಂಭದ ಟೆರ್ರಾಕೋಟಾ ಉಬ್ಬು ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅವರ ಕೃತಿಗಳು ಕ್ರಿಯಾ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗೂ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿದೆ. ಮೀರಾ ಮುಖರ್ಜಿ ಸ್ಯದೇಶೀ ಪದ್ಧತಿಯ ಕಂಚಿನ ಅಚ್ಚ ಎರಕದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕ್ರಮ ಮೂರ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಮೇಣದ ಲೇಪನ ಮತ್ತು ಸುತ್ತುವಿಕೆಯಿಂದ ಮಾದರಿ ತಯಾರಿಸುವುದು. ನಂತರ ಒಂದು ಮಣ್ಣಿನ ಅಚ್ಚು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಸುಡುವುದು ಹಾಗೂ ಕರಗಿಸಿದ ಲೋಹವನ್ನು ತುಂಬುವುದು. ಈ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ, ಇವರಿಗೆ 'ಡೊಕ್ರೆ' ಪದ್ಧತಿಯ ವ್ಯಾಸಂಗದ ಅರಿವು ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಅವರ ಕೃತಿಗಳು ಮನುಷ್ಯನ, ವಿವಿಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರದ ಮುಖಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಅವರ 'ಅಶೋಕ' - ೧೧ ಅಡಿ ಉದ್ದ ನಿಲುವು ಪಡೆದು, ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಯುವ ಹಿಂಸಾ ಶಕ್ತಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ೧೯೭೦ ಬೆಂಗಾಲಿ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ದೊರೆತ ಆಯ್ದುಗಳಿಗೆ ಈ ಪ್ರತಿಮೆ

ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿದೆ. ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಶಾಂತಿಯತ್ತ ಸಾಗುವುದನ್ನು ವಿರೂಪದಿಂದ ಸುಂದರತೆಯಿಂದ ಸಾಗುವುದನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಕೃತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸೋಮನಾಥ ಹೋರೆ ಈಗಾಗಲೇ ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿರುವ ಭಾರತದ ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದು, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯಲ್ಲಿ 'ರಿಲೀಫ್' ಉಬ್ಬು ಶಿಲ್ಪಗಳ ಮೂಲಕ ರೂಪ ರಚನೆ 'ರಾಂಡ್' ಪೂರ್ಣ ಶಿಲ್ಪಕೃತಿ ಎರಡು ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಗದ 'ಫಲ್ಸ್' ಅಥವಾ ಕಂಚು ಎರಡರಲ್ಲೂ ಎರಕ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನವ ದೃಂದ್ಯ ಅಥವಾ ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪಗಳಿಂದಾಗುವ ಮಾನವ ಯಾತನೆಗೆ ಅವರ ಕೃತಿಗಳು ನೇರಬೆಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಅವರು 'ಪನಮಿಸ್ಸಿಕ್' ಮನೋವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗದಂತ, ಸೋಲಿಸಲಾಗದಂತ ನಿಜವಾಗಿ ಯಾತನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾವು ಇವೆ ಎಂಬುದು ಇವರ ನಂಬಿಕೆ. ಇವರ 'ನೋವುಗಳ ಸರಣಿ' ಪೇಪರ್ 'ಫಲ್ಸ್'ನ ಉಬ್ಬು ಹಾಗೂ ಪಟ್ಟಿಗಳಿಂದ ಮಾಡಲಾದ ಮೇಣದ ಅಚ್ಚುಗಳಿಂದ ಮೂಲ ಕಾಂಡ್ ಶಿಲ್ಪಾಕೃತಿಗಳು ಮಾಧ್ಯಮದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕೈ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಅವು ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಶಿಲ್ಪದೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆಯುತ್ತವೆ. ಕಾಗದ ಪಲ್ಸ್ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮೇಣದ ಅಥವಾ ಮಣ್ಣಿನ ಉಬ್ಬುಶಿಲ್ಪಗಳಿಂದ ಮಾಡಲಾದ ಸಿಮೆಂಟ್ ಅಚ್ಚುಗಳನ್ನು, ಗಾಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಸೀಳಿ, ಕೆರೆದು ಮತ್ತು ಧಕ್ಕೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಕಂಚು ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ನೋವು ಅಥವಾ ಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು, ವಿಶಿಷ್ಟ ಹೊಂದಿರುವ ಕ್ರಿಯಾ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಮೇಣದ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಸಹ ಮಡಚಿ, ಅಳವಾಗಿ ಗೀರಿ, ಬೆಸೆದು, ಕಟ್ಟಿ-ಕುಟ್ಟಿ, ಮಾದರಿ ಮಾಡಿ ಕರಗಿಸಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅವರ ನುರಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ಯಮ ಮನ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಗುಣವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅದು ಸ್ಥಿರಸ್ಥಾಯಿ ಅದ್ಭುತ ಕೃತಿಗಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ಕೆ.ಜಿ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನ್ ಅವರು ೧೯೭೦ ಹಾಗೂ ೧೯೭೦ರ ಪ್ರಾರಂಭದ ಕೃತಿಗಳು, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಗುಣದ ಜೋಡಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಪ್ರತಿರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ಯಮದ ಇಂತಹದೇ ಆದ ಅರಿವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. 'ಜೀವಾತ್ಮ'ದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಳವನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಸಲು ಬೇಡಿಮಣ್ಣಿನ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು, ಅವುಗಳು ಆಂತರಿಕ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಗುಣಗಳ ಅರಿವಿನಿಂದ ತಿರಿಗಿಸಿ, ಕಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ನೈಪೂಣ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಮಾದರಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಮಾನವ ಹಾಗೂ ಇತರ ಶಕ್ತಿಗಳ ದೃಢತೆ, ಅನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಗುಣಗಳ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಸೆಚಿಡಿರುವ ಹಾಗೂ ಹೊರಮೈ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ, ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜೀವವಿಲ್ಲದ

ಪರಿಗಣಿಸಿ ಜೋಡನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪಂರಪರೆಯ ಪದ್ಧತಿಗನು ಬೇಡಿಮಣ್ಣಿನ ಮಾದರಿ ಮಾಡುವುದು, ಉದ್ಯಾನವು, ಪದರ ಮಾಡುವುದು, ಮಡಚುವುದು, ಅಂತಸ್ತುವುದು, ಕೂಡಿಸುವುದು, ಅದುಮುವುದು, ತಿರುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬೆಸೆದು ತಮ್ಮ ದೇ ಆದ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಅವರ ಚಿರಸ್ಮಾಯಿಯಾದ ಕೃತಿಗಳು ಕೆಲವು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸುವಂತವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶೈಲಿಯಲಿವೆ. ಅವುಗಳು ಯಾವ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಕ್ಕೆಂದು ಸೃಜಿಸಲ್ಪಡುವವೋ ಆ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಹಾಗೂ ಆ ಪರಿಸರದ ಅವಿಭಕ್ತ ಭಾಗವಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಕ್ರಿಯಾ ಪದ್ಧತಿ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ಮರಳು, ಅಚ್ಚು, ಕಟ್ಟುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಉಬ್ಬು ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಸಿಮೆಂಟ್, ಬಿಳಿ ಸಿಮೆಂಟ್ ಅಮೃತಶಿಲೆಯ ಪುಡಿ ಮತ್ತು ಮರಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಅಂಗದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಂದ ಅವು ಮಾರ್ಗ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗೋಡೆ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಗುಣದಲ್ಲಿ ಜೋಡಣೆಯಾಗಿದ್ದು, ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಶೀಲತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ಇವುಗಳು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಹೊರ ಚಿಮ್ಮುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವು ಗುಹೆಗಳ, ದೇವಾಲಯಗಳ ಸ್ತೂಪಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಉಬ್ಬುಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಇಂಡೋ ಇಸ್ಲಾಮಿಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುವ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರ ಮಾದರಿಯ ಕಿರುಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಹೋಲುತ್ತವೆ. ಪೂರ್ಣ ಕೃತಿಯು ಕಲಾವಿದನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಕಲಾವಿದನ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಕ್ರಿಯಾ ಪದ್ಧತಿ ಪರಿಸರದ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ತೀರ್ಮಾನಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಗಾಂಧಿ ದರ್ಶನ, ನವದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗೋಡೆ ಶಿಲ್ಪಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಧ್ಯೇಯಗಳನ್ನು ಹಲವಾರು ಸಾಂಕೇತಿಕ ಹೆಣೆಗೆ, ಭಾವನಾರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವು ಭಾವನಾರೂಪವಾಗಿದ್ದು ಹಾಗೂ ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವೀಕ್ಷಕನೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕ ಬೆಳೆಸುವ ಶಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಸಂಶೋಧನ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತ ಕಟ್ಟಡ, ಜ್ಯೋತಿ ಲಿಮಿಟೆಡ್, ಬರೋಡದಲ್ಲಿ ಅವರು ಸೃಜಿಸಿರುವ ಇತ್ತೀಚಿನ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಗಾಯದ ಒಂದು ಬೀಜರೂಪದ ಮೇಲೆ ಮೂಡಿ, ಬರುವ ಜೋಡಣೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ೪೦' ಎತ್ತರ ಹಾಗೂ ೬೦' ಅಗಲದಿಂದ ಕೂಡಿ. ಅದನ್ನು ಅಚ್ಚು ಮಾಡಲಾದ ಅಮೃತಶಿಲೆಯ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಮರೇಖೆಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪದ ಹೆಣೆಗೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಿಂದುವಿನ ಬೀಜದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಈ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರ ಮಾದರಿಯ ಶಿಲ್ಪಕೃತಿಯನ್ನು ಭಾಗಗಳ ಅಚ್ಚುಮಾಡಿ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ

ಜೋಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಉಂಟಾಗಿರುವ ರೇಖೆಗಳ ಹಾಗೂ ಬೆಸುಗೆ ರೇಖೆಗಳು ವಾಸ್ತು ಶಿಲ್ಪದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಬರೋಡಾದ ಲಲಿತಕಲಾ ವಿಭಾಗದ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಸೃಜಿಸಿರುವ, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನ್ ಅವರ ಗೋಡೆಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಕೆಳಗಿನ ಭಾಗವು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸೂರ್ಯಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದು, ವೃತ್ತಕಾರಾದ ವಿಭಾಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಕೆಳಗಿನ ಭಾಗವು, ತಾವರೆ, ಎಲೆ, ಮೀನು ಮುಂತಾದ ಹೆಣೆಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿತಗೊಂಡು ಅರಳುವ ಒಂದು ಕೊಳವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕಟ್ಟಡದೊಂದಿಗೆ ಸುಸಂಘಟಿತ ಮಾಡಿ ಮತ್ತು ಬೆಳಕಿನೆಡೆಗೆ ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ. ಗೋಡೆಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಮುಂಬರುವ ಮರಳಿನ ಹೆಣೆಗೆ ಮೇಲಿನ ಗಂಟೆ ಗಂಟೆಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುವ ಬೆಳಕು ನೆರಳು, ಜೋಡಣೆಯ ಒಂದುಭಾಗವಾಗಿದೆ.

ಕಲಾವಿದೆ ಎನ್. ಪುಷ್ಪಮಾಲ ಅವರ ಶಿಲ್ಪಕೃತಿಗಳು ಭಾರತೀಯ ಸಮಕಾಲೀನ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಅವರು ಬರೋಡದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ (೧೯೭೭-೮೫) ಅಲ್ಲಿ ಕೆ.ಜಿ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ, ಗುಲಾವ್ ಜೇಕ್ ವಂತಾದ ಸೃಜನಶೀಲ ಕಲೆಗಾರರೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಗ್ಯ, ಹಾಸ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ಹೆಂಗಸು ಮತ್ತು ಆಕೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರತಿಬಂಧಗಳು, ಸಮಾಜ ಯಾವುದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ತ್ರೀ ಎಂದು ತಿಳಿದಿತ್ತೋ, ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದಂಥ 'ಸ್ತ್ರೀ' ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಅವರು ಸೃಜಿಸಿದ ನೆರೆದು ಯೌವನಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಶಿಲ್ಪ ಸರಣಿಗಳು, ಲೈಂಗಿಕಾಕರ್ಷಣೆಯನ್ನು ಸೂಸುವ ತೋರು ಮುಂಡಗಳು, ಹೆಂಗಸಿನ ಮತ್ತು ಯುವತಿಯ ಅರ್ಧ ಶಂಖಾಕೃತಿಗಳು, ಅವು ಹೊಸತನ ಮತ್ತು ಜೀವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿವೆ. ಪುಷ್ಪಮಾಲ ರಚಿಸಿರುವ ಮೃತ್ತಿಕೆಯ ಕೃತಿಗಳು ಜೀವ ತಳದಿದ್ದು, ಈ ಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕೆ ಹೊಸರೂಪ ನೀಡಿದರೂ, ಇತ್ತೀಚಿನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜದ ಬಗೆಗಿನ ಕ್ರೋಧವನ್ನು, ಹೊಸ ಆಯಾಮವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಸಮಕಾಲೀನ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯಲ್ಲಿ ವೀಕ್ಷಕನನ್ನು ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಳಿಸುವ ಅನೇಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಹೊಸತನದ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಸದಾ ಸೃಜನಶೀಲರಾಗಿ, ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಕಲಾಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನ ಕಲೆ ಒಂದಾಗಿದ್ದು, ಈ ಕಲೆಯಲ್ಲಿನ ವಸ್ತುಗಳು ಗ್ಯಾಲರಿಯ ಒಳಗೆ ಅಥವಾ ಹೊರಗೆ ಒಂದೇತರಹದ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ

ಕೃತಿಯನ್ನು ವೀಕ್ಷಕ ನೋಡಿದಾಗ ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅವರೇ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ನಮಗೆ ಅನುಭವ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಒಂದು ಪ್ರದರ್ಶನಾಲಯದಲ್ಲಿ ಆಧಾರ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಪ್ರದರ್ಶನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ಆದರೆ ಇಂದು ಹೊರಾಂಗಣದ ಅಂದರೇ ತನ್ನ ಪರಿಸರದ ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರದರ್ಶಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಒಂದು ಹೊಸ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನ ಕಲೆ (Instalation)ಯನ್ನು ಸಮಕಾಲೀನವಾಗಿ ಸೃಜನಶೀಲ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ೧೯೮೨ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ೫ನೇ ಟ್ರಿನಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರು ತಮ್ಮ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಇದೊಂದು ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಯತ್ನವಾಯಿತು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗೋಗಿ ಸರೋಜಪಾಲಣ, ವೇದನಾಯರ್, ವಿವಾನ್ ಸುಂದರಂ, ಶೀಲಾಗೌಡ, ಎನ್. ಪುಷ್ಪಮಾಲ, ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರಿ ಬೋಸ್, ಅನಿತಾದೇವಿ ಪ್ರಮುಖ ಕಲಾವಿದರು. ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಹಲವಾರು ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದೆ. ಮತ್ತು ಅನೇಕ ರೂಪಾಂತರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇನ್‌ಸ್ಟಲೇಷನ್ ತನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದ ಮ್ಯೂಸಿಯಂನ ಒಳಾಂಗಣದಿಂದ ಹೊರಬಂದಿತು. ಅರ್ಥ ಆರ್ಟ್ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಭೂಮಿ, ಜಲ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ

ರಾಜ್ಯದ ಆಧುನಿಕ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದದಾರಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಾರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಆತಾದಾಯಕವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಕಾಡಮಿಕ್ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಕಲಿತು ಬಂದವರು ಮಾತ್ರ ಭಾವ ಶಿಲ್ಪ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮೈಸೂರಿನ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ತಾಂತ್ರಿಕ ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಹ ಅಕಾಡಮಿಕ್ ಶೈಲಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರು ಸಹ ಕಲ್ಪತ್ತದಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿತು ಪ್ಯಾಸ್ಪರ್ ಆಫ್ ಪ್ಯಾರೀಸ್ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಉಬ್ಬು ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರು. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ರೂಪಶಿಲ್ಪಿ ಬಸವಯ್ಯ ಭಾವಶಿಲ್ಪ, ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪರಿಣತಿ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಬಹಳ ಅಪರೂಪದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಆರ್.ಎಸ್. ನಾಯ್ಡು ಅವರು ಸೃಷ್ಟೀರಣೆಯಿಂದ ಶಿಲ್ಪ ಕಲಿತು ಅನೇಕ ಪ್ರಮುಖರ ಭಾವ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಪ್ಯಾಸ್ಪರ್ ಆಫ್ ಪ್ಯಾರೀಸ್‌ನಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದುದು, ಕೊಡಗಿನವರಾದ

ಪೊನ್ನಪ್ಪ ರಾಜರಾವ್ ಅವರಿಂದ. ಅವರು ಮರಕತ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಸೃಜಿಸಿರುವ ಅನೇಕ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಹೊಸ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಅಮೂರ್ತ ತೈಲಿಯ ಈ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸತನವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅಪ್ಪುಕುಟ್ಟನ್ ಆಚಾರ್, ಎ. ಗೋಪಾಲ್, ಆರ್. ಎಂ. ಹಡಪದ್, ಕೆ.ಎ. ಸೋಮಶೇಖರ್ ಸಹ ಶಿಲ್ಪ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಾಟಲಪತಿ, ಯು. ಭಾಸ್ಕರರಾವ್, ಬಾಲನ್ ನಂಬಿಯಾರ್, ಯೂಸೂಫ್, ಎ.ಎ. ದೇಶಪಾಂಡೆ, ಎಸ್. ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ್, ಜಾನ್‌ದೇವರಾಜ್ ಮುಂತಾದವರು ವಿವಿಧ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಾದ ಕಲ್ಲು, ಮರ, ಕಬ್ಬಿಣ, ಫೈಬರ್‌ಗ್ಲಾಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ, ಮೈವಳಕೆ, ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಕಲ್ಲನೆ, ಅವಕಾಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸತನ, ಸಂಯೋಜನೆ ಸಮಕಾಲೀನತೆಯ ಬದುಕು, ಪರಿಸರದ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಕಾಣಬಹುದು, ೧೯೮೦ರಲ್ಲಿ ಮಾನವಾಕೃತಿಗಳ ವಸ್ತು ಬಳಕೆ ಪ್ರದಾನವಾಗಿತ್ತು ಎನ್. ಪುಷ್ಪ ಮಾಲರ ಟೆರ್ರಾಕೋಟಾ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಮಹಿಳೆಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜಗತ್ತು ಮತ್ತು ಜನಪ್ರಿಯ ಸಂವೇದನಾಶೀಲತೆಯನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಿತು.

ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಲೋಹದ ಹಾಳೆಗಳಿಂದ ಎಲ್. ಪಿ. ಲಂಚನ್ ಮತ್ತು ಎಸ್.ಜಿ. ವಾಸುದೇವ್, ಜಿ.ಎಸ್. ಶೆಣೈ ಮತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟ ತೈಲಿಯ ತಾಮ್ರ ಮತ್ತು ಲೋಹದ ಉಬ್ಬು ಶಿಲ್ಪಗಳು ಹಾಗೂ ಎಂ. ರಾಮಮೂರ್ತಿ ನಟರಾಜ ಶರ್ಮಾ, ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್, ಕೃಷ್ಣ ದೇವಾಡಿಗ, ಜಿ. ಜಯಕುಮಾರ್, ಕೆ.ಜಿ. ಅರುಣ, ಎಂ.ಸಿ. ರಮೇಶ, ಓಂ. ಪ್ರಕಾಶ್, ಪಿ. ನಾಗಪ್ಪ, ಎನ್.ಎಸ್. ಪ್ರದೀಪ್ ಕುಮಾರ್, ವಿಜಯರಾವ್, ಮುಂತಾದವರು ವಿವಿಧ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು, ಇವರು ರಚಿಸಿರುವ ಶಿಲ್ಪಗಳ ವೈವಿಧ್ಯತೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಒಲವು ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ಭಾಗವಾಗಿವೆ, ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಈಗ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಜನರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರದ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿರುವ 'ಸಮೂಹ ಶಿಲ್ಪ' ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಭವನದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ 'ಶಿಲ್ಪನ' ಹಾಗೂ ಧಾರವಾಡದ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಲಾ ಗ್ಯಾಲರಿಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ 'ಸಮೂಹ ಶಿಲ್ಪ'ಗಳು ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲೇ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಅಕಾಡೆಮಿ ಕಳೆದ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಅನಂತರದ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಯುವ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು, ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಅನ್ವೇಷಣೆಯತ್ತ ಒಲವನ್ನು ತೋರಿದರು. ಇವರು ಆಧುನಿಕ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯ ಅಸ್ತಿಭಾರದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ವಿವಿಧ ಬದಲಾವಣೆಗಳು

ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದರೂ, ಪರಿಕಲ್ಪನಾತ್ಮಕ ಭೂದೃಶ್ಯ, ಇನ್‌ಸ್ಟಲೇಷನ್‌ಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತನ್ನ ಪರಿಸರದ ಭೂಮಿಯ ಅನುಭವದ ಹಾಗೂ ಜನನಿಬಿಡವಾದ ದೂರದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು 'ಅರ್ಥ್ ಆರ್ಟ್' ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ಇದು ನೋಡುಗರಿಗೆ ಹೊಸ

ಸುತ್ತಮುತ್ತ

ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆದ 21ನೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ

ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಎಪ್ರಿಲ್ 10 ಮತ್ತು 11ರಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಿತು.

'ದೆಹಲಿ ಕನ್ನಡಿಗ' ಪತ್ರಿಕೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ ಈ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣಗಳು, ಕವಿಗೋಷ್ಠಿ, ಮಹಿಳಾ ಉತ್ಸವ, ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕ ಮುಂತಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರದರ್ಶನ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು. ಕೇಂದ್ರ ಜಾಗೃತ ಆಯುಕ್ತರಾದ ಪಿ. ಶಂಕರ್ ಅವರು ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು.

ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸಂಚಾಲಕ ಬಾ. ಸಾಮಗ ಅವರು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾನ್ಯತೆ, ಗೌರವ ದೊರಕಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ದೊರಕಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೊದಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಸಮ್ಮೇಳನ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆಯೆಂದರು.

ದೆಹಲಿ ಕನ್ನಡಿಗ ಸಮ್ಮೇಳನ ಸಂಚಿಕೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ ಖ್ಯಾತ ಪತ್ರಕರ್ತ ಎಂ. ಎ. ಕಾಮತ್ ಅವರು ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಕನ್ನಡದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರ ಸ್ಥಾನ ಹೊಂದಿದೆಯೆಂದರಲ್ಲದೆ ದೆಹಲಿ ಕನ್ನಡಿಗ ಪತ್ರಿಕೆ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಂಕಣಬದ್ಧವಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದೆಯೆಂದರು.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಘಟಕದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಡಾ. ಜಿ.ಡಿ. ಜೋಶಿ, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಮಾಜಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಡಾ. ಸರಳಾ ಗೋಪಾಲ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ದಿಲ್ಲಿ ನಿವಾಸಿ ಆಯುಕ್ತ, ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಸುಧಾಕರ ರಾವ್, ಕನ್ನಡಿಗರ ಮುಖಂಡ ಕೆ. ಆರ್. ನಾಗರಾಜ ಅವರುಗಳು ಸಮ್ಮೇಳನದ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು.

ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾದ ಎಸ್. ರಾಜೇಂದ್ರ ಬಾಬು ಅವರು ಕನ್ನಡಿಗರು ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣ ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಬಾಳಬೇಕಾದರೂ ಕನ್ನಡತನವನ್ನು ತಾವು ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಉಳಿಸಿಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರೊಂದಿಗೆ ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೂ ವರ್ಗಾಯಿಸಬೇಕೆಂದರು.

ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿತರಣೆ : ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಪತ್ರಕರ್ತ, ಪ್ರಸಾರ ಭಾರತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಎಂ.ಎ. ಕಾಮತ್ ಅವರಿಗೆ 'ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹೊರನಾಡ ಕನ್ನಡಿಗ' ಕೇಂದ್ರದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಡಾ. ಪಿ.ಡಿ.

ಅನುಭವ ನೀಡಿತು. ಕಿರಣ್ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ, ಸುರೇಶ್ ಕುಮಾರ್, ಎಂ. ಎಸ್. ಉಮೇಶ್, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರಸಾದ್, ಶ್ಯಾಮಲ, ರಂಜನಾ ಶೆಟ್ಟರ್, ಗೋಪಿನಾಥ್ ಮುಂತಾದವರು ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸಂವೇದನೆಗಳತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

(ಸಂಪೂರ್ಣ)

ಶೆಣೈ ಅವರಿಗೆ 'ಶ್ರೇಷ್ಠ ದಿಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗ' ಐಸಿಐಐಐ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ನಿರ್ದೇಶಕ ಕೆ.ವಿ. ಕಾಮತ್ ಅವರಿಗೆ 'ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬ್ಯಾಂಕರ್' ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ವಿವಿಧ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಶ್ರೀಮತಿಯರಾದ ತಾರಾ ಬಾಲಾ ರಾವ್, ವನಜ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್, ಡಾ. ರತ್ನ ಅಹುಜ, ತೈಲಜಾ ಮಧುಸೂಧನ್, ರಜನಿ ಜೋಶಿ, ಡಾ. ವೀಣಾ ಕುಮಾರ್, ಮಾಲತಿ ವೆಂಕಟೇಶ್, ದಾಕ್ಷಾಯಣಿ ವೊಟಗಿ, ನೀಲಮ್ಮ ಬೆಳಮಗಿ ಮತ್ತು ಡಾ. ಜಿ.ಡಿ. ಜೋಶಿ, ಎನ್. ಎನ್. ರೆಡ್ಡಿ, ಬಿ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣ ಪ್ರಸಾದ್, ಎನ್. ಎ. ಮಾಧವ, ಬಿ.ಎಸ್. ಹೆಗಡೆ, ಪಿ.ಎಲ್. ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಿ, ಆರ್ ಪ್ರಭಾಕರ್, ಡಾ. ಎಸ್. ಎಸ್. ನರಸಣ್ಣಿ, ಡಾ. ಎಂ. ಎನ್. ಮನ್ನಾಗಿ ಅವರುಗಳನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು.

ಕನ್ನಡ ಸಂಘ, ಕೆ.ಜೆ. ಸೋಮಯ್ಯ ಕಾಲೇಜು ಕೂಡಿ ದುಡಿಯುವುದು ಬೆಳೆಯುವುದು. ನಮ್ಮ ಜೀವನಧರ್ಮವಾಗಿರಬೇಕು. ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ವರೊಡನೆ ಬೆರೆಯಬೇಕು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತರೇನೆ ಕೆಲಸ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ದೂರಮಾಡಬೇಕು. ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಬೇಕು. ಸಾಹಿತಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಮೊದಲು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆತ್ಮತೋಷನೆಗೆ ಅಧಿಕ ಒತ್ತಡ ನೀಡಬೇಕು. ನಾಡಿನಿಂದ ದೂರ ಸರಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಸೆಳೆತ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ತಿಂಡಿತಿನಸುಗಳನ್ನು ನಾವು ಬಿಡಬಾರದು. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ನಮ್ಮ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಖ್ಯಾತ ಸಾಹಿತಿ ನಾಟಕಕಾರ ಕೋಡು ಭೋಜ ಶೆಟ್ಟಿ ಅವರು ಘೋಷಿಸಿದರು.

ಕೋಡು ಭೋಜ ಶೆಟ್ಟಿ ಅವರು ಸೋಮಯ್ಯ ಕಾಲೇಜು ಕನ್ನಡ ಸಂಘ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ವಿಶೇಷ ಉಪನ್ಯಾಸ 'ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜೀವನ' ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸುಂದರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ತುಂಬಾ ಪೋಷಕವಾಗಿದೆ. ಓದಿನ ಒಲವಿನಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆಯ ಚೆಲುವನ್ನು ಕಾಣಬೇಕು. ಜ್ಞಾನದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕು; ಜೀವನ ಸರ್ವರಿಗೂ ಹಿತಕಾರಿಯಾಗಬೇಕು. ಅರಳಿದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯ ಸೆಳೆತಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿರಬೇಕು. ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಷ್ಟೇ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಓದುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕಾಲೇಜು ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಡಾ. ಸಂಜೀವ ಶೆಟ್ಟಿ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷಸ್ಥಾನದಿಂದ ಹೇಳಿದರು. ಅರ್ಚನಾ ಪೂಜಾರಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರೆ, ರೇಶ್ಮಾ ಶೆಟ್ಟಿ, ವಂದಿಸಿದರು. ರಿತೀಶ ಶೆಟ್ಟಿ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು.

"Swaramurthy"

- M.A.N.Prasad

Title of the book : Swaramurthy
 Author : Mayura Sandeep
 Co-Authors : Mysore V Subramanya
 Dr. Rama V. Bennur
 Kaveri Sridhar
 Editors : Mysore V Subramanya
 Alladi Jayashree
 Printed &
 Sponsored by: Kaveri Sridhar &
 R. Sridhar
 Co- Sponsored
 by : Mysore V Subramanya
 &
 Sudhir M Kulkarni
 Price: Rs.100/-

Hindustani and Western music and could not only play veena, but also harp, piano, terimen and a couple of other instruments, and you have a person who is any biographer's delight. The biographer in this case, Ms. Mayura Sandeep, has one more feature in addition to all this. She is the grand daughter of V.N.Rao and thus has a close access to his near and dear ones.

The author was very young when Swaramurthy passed away and as such has put together here a life sketch based on what she has learnt about him from the family members, his contemporaries and other musicians. She has also used the available records, press reviews and other documentation. The work is broadly classified into segments covering the life sketch, photographs & reviews, Swaramurthy's articles and Presidential

Swaramurthy V.N. Rao

Address at the 9th Annual Conference of the Karnataka Ganakala Parishat, interviews with some of Swaramurthy's contemporaries and some reminiscences. The book also has a section giving the notations for some of the compositions of Swaramurthy.

It is a well produced work, which takes you back into an era of royal grandeur. The Royal patronage for music under the rulers of Mysore, their commitment to promoting arts and the personal care they took in grooming promising young talents and the deep impact it left on the mind of Swaramurthy has been well portrayed.

The coverage of incidents such as the conferring of the title "Swaramurthy", the visit of Rabindranath Tagore to Veene Sheshanna's house, the concert in front of Mahatma Gandhi at the Belgaum session of Congress in 1924, the traditions and customs in the royal family and the concerts connected with them, make very interesting readings. The articles by Swaramurthy's children and the interviews with his contemporaries give a personal touch to the anecdotes narrated and bring out the multifaceted personality of Swaramurthy.

For those among the readers who knew Swaramurthy, the book is a trip in nostalgia. For others, the book provides a good insight into the great creative artist in him. The photographs published are a good collection of archival value.

That such a talented artist - who was a legend in his own time - lived in our midst, is a matter that every Mysorean and Kannadiga should be proud of. It is indeed laudable that the Publishers of this book

and the family members of Swaramurthy, propose to create an endowment and institute an award in the name of Swaramurthy, and the sales proceeds of the book will be an opener to raising this fund.

All music lovers should contribute generously to this noble cause. Perhaps, buying a copy of this book is a good beginning.

Copies of this book can be obtained from the office of The Mysore Association, Bombay (Ph: 2402 4647)